

SUDERINTA
Lietuvos Respublikos
susisiekimo ministerijos
2012 m. gegužės 29 d. raštu
Nr. 2-2547(52)

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
švietimo ir mokslo ministerijos
2012 m. liepos 3 d. raštu
Nr. SR-3354

1. Programa

1.1. Programos pavadinimas

**MOTORINIŲ TRANSPORTO PRIEMONIŲ KROVINIAMS VEŽTI VAIRUOTOJŲ
MOKYMO PROGRAMA PRADINEI PROFESINEI KVALIFIKACIJAI VEŽTI
KELEIVIUS PRAPLĖSTI SKUBOS TVARKA**

1.2. Valstybinis kodas

265084054

1.3. Suteikiama teisė atlikti

Suteikiama vairuotojo pradinė profesinė kvalifikacija vežti keleivius komerciniais tikslais.

1.4. Reikalavimai asmenų amžiui, išsilavinimui, profesinei kvalifikacijai, darbo patirčiai

Minimalus amžius - 21 metai.
Vairuotojai, turintys kvalifikacijos pažymėjimus, patvirtinančius pradinę profesinę kvalifikaciją vežti krovininius (C1, C1E, C, CE kategorijų motorinėmis transporto priemonėmis).
Galiojanti vairuotojo sveikatos patikrinimo medicininė pažyma.

1.5. Mokymo trukmė (savaitėmis ar valandomis)

35 valandos.

1.6. Programos rengėjai

Grupės vadovas – Romanas Gaidžiūnas, profesijos mokytojas ekspertas, Lietuvos vairuotojų rengimo įstaigų asociacijos prezidentas;

Nariai:

1. Darius Lesickas, vairuotojų mokytojas, Lietuvos vairuotojų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo mokyklų asociacijos prezidentas;
2. Valentinas Masilionis, profesijos mokytojas metodininkas, Lietuvos vairuotojų rengimo įstaigų asociacijos atstovas;
3. Audrius Stramkauskas, vairuotojų mokytojas, Lietuvos vairuotojų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo mokyklų asociacijos atstovas;
4. Valdas Šlepikas, vairuotojų mokytojas, Lietuvos vairuotojų rengimo įstaigų asociacijos atstovas.

2. Programos apibūdinimas

2.1. Rengimo pagrindas

Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas (Žin., 2000, Nr. 92-2883; 2007, Nr. 128-5213; 2010, Nr. 75-3791);

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804);

Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas (Žin., 1997, Nr. 98-2478; 2007, Nr. 43-1627);

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. liepos 7 d. nutarimas Nr. 833 „Dėl formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 89-4259);

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2011 m. vasario 3 d. įsakymas Nr. 3-79 „Dėl C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D, DE kategorijų motorinių transporto priemonių vairuotojų mokymo pradinę profesinę kvalifikacijai įgyti ir vairuotojų periodinio profesinio mokymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 17-818);

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. rugpjūčio 27 d. įsakymas Nr. V-1435 „Dėl formaliojo profesinio mokymo programų rengimo ir įteisinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 105-5436);

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. vasario 6 d. įsakymas Nr. V-209 „Dėl kvalifikacijos pažymėjimo, profesinio mokymo pažymėjimo, profesinio mokymosi pasiekimų pažymėjimo, kompetencijų įvertinimo pažymėjimo turinio, formos ir išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 19-885).

2.2. Programos tikslai

Suteikti vairuotojams, turintiems kvalifikacijos pažymėjimus, patvirtinančius pradinę profesinę kvalifikaciją vežti krovinius, žinių ir gebėjimų, reikalingų įgyti pradinę profesinę kvalifikaciją vežti keleivius.

2.3. Mokymosi pasiekimai

| Eil.Nr. | Mokymosi pasiekimai |
|---------|---|
| 1. | Įgyja reikiamų profesinių teorinių žinių ir praktinių įgūdžių saugiai vežti keleivius D1, D1E, D ir DE kategorijų motorinėmis transporto priemonėmis. |

3. Detalus mokymo planas

| Eil. Nr. | Temų pavadinimai | Valandų skaičius | |
|-------------------------|--|------------------|--------------------|
| | | teorijai | praktiniam mokymui |
| TEORINIS MOKYMAS | | | |
| 1. | Keleivių vežimas ir sauga. | 10 | |
| 1.1. | Vairuotojo bendravimo su keleiviais kultūra (etiketas). Tam tikrų keleivių grupių (neįgaliųjų, vaikų) vežimo ypatybės. | 2 | |
| 1.2. | Keleivių laipinimas, susodinimas, patogumo ir saugos užtikrinimas. Naudojama saugos įranga. | 2 | |
| 1.3. | Naudojimas infrastruktūros įrenginiais. Bagažo vežimas. | 2 | |
| 1.4. | Transporto priemonių išsidėstymo kelyje ypatybės. | 2 | |
| 1.5. | Saugaus vairavimo derinimas su kitomis vairuotojo funkcijomis. | 2 | |
| 2. | Transporto priemonę veikiančios jėgos ir apkrovos. | 6 | |
| 2.1. | Transporto priemonę veikiančios jėgos. | 1 | |
| 2.2. | Skersiniai ir išilginiai transporto priemonės svyravimai ir jų reguliavimas, tolygus stabdymas. | 1 | |
| 2.3. | Pavarų naudojimas atsižvelgiant į transporto priemonės apkrovą ir kelio profilį. | 1 | |
| 2.4. | Transporto priemonės ir autojunginio ašių apkrovų apskaičiavimas, apkrovų pasiskirstymas ir pasekmės dėl per didelės apkrovos. Pratybos. | 2 | |
| 2.6. | Transporto priemonės stovumas ir sunkio centras. | 1 | |
| 3. | Teisės aktai, reglamentuojantys keleivių vežimą. | 6 | |
| 3.1. | Keleivių vežimą reglamentuojantys Lietuvos Respublikos teisės aktai. | 1 | |
| 3.2. | Su vežėjo ir vairuotojo atsakomybe susiję respublikiniai teisės aktai. | 1 | |
| 3.3. | Keleivių vežimą reglamentuojantys tarptautiniai teisės aktai. | 1 | |
| 3.4. | Su vežėjo ir vairuotojo atsakomybe susiję tarptautiniai teisės aktai. | 1 | |
| 3.5. | Specialių keleivių grupių vežimo ypatybės. | 1 | |
| 3.6. | Valstybinių sienų kirtimo tvarka ir būtina dokumentacija. | 1 | |
| 4. | Keleivių vežimo kelių transportu ekonominiai ypatumai ir rinka. | 10 | |
| 4.1. | Įmonių, vežančių keleivius kelių transportu, pagrindinių tipų struktūra. Keleivių vežėjų veiklos organizavimas. | 2 | |
| 4.2. | Keleivių vežimas vidaus ir tarptautiniais maršrutais. Naudojami dokumentai, jų pildymas ir naudojimas. Pratybos. | 3 | |
| 4.3. | Keleivių vežimo kelių transportu ekonominiai ypatumai. | 1 | |
| 4.4. | Keleivių vežimo rinka. Keleivių vežimo kelių transportu palyginimas su jų vežimu kitomis transporto rūšimis. | 1 | |
| 4.5. | Kelių naudotojų mokesčiai. Keleivių vežimas už atlygį ar savo sąskaita. Kasos aparatai ir jų eksploatacija. | 1 | |

| | | | |
|--------------------------|---|-------------|------------|
| 4.6 | Transporto lengvatos keleiviniame kelių transporte. Tarifai ir jų taikymas | 1 | |
| 4.7. | Keleivių vežimo sektoriaus pokyčiai (paslaugų įvairovė, vežimo sutarčių sudarymas). | 1 | |
| | Įskaita iš teorinės kurso dalies. | 0,5 | |
| PRAKTINIS MOKYMAS | | | |
| 1. | Praktinis mokymas specialioje aikštelėje. | | 1 |
| 1.1 | Susipažinimas su transporto priemonės valdymo įranga, variklio užvedimas, pajudėjimas, važiavimo pradžia, pavarų perjungimas, stabdymas, sustabdymas nustatytoje vietoje. Transporto priemonės taisyklingas pastatymas keleiviams įlaipinti (išlaipinti) ir bagažui pakrauti (iškrauti). | | 1 |
| 2. | Mokymas keliuose. | | 1,5 |
| 2.1 | Racionalus ir ekonomišką transporto priemonės vairavimas keliuose, kuriuose yra įkalnės ir nuokalnės, viena ir kelios eismo juostos važiavimo kryptimi, nereguliuojamos ir reguliuojamos sankryžos, nuvykstant į du ar daugiau nurodytus punktus. | | 1,5 |
| Iš viso: | | 32,5 | 2,5 |

PASTABA: praktinio vairavimo užsiėmimams sudaromas praktinio mokymo apskaitos lapas ir vairuotojo pasiekimų vertinimo metodika.

4. Reikalavimai mokytojams (išsilavinimas, profesinė kvalifikacija, darbo patirtis)

Profesijos mokytoju, vykdant teorinį mokymą, gali dirbti asmuo, įgijęs ne žemesnį kaip aukštesnįjį ar aukštąjį (aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų ar specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą pagal šios mokymo programos turinį ir turintis:

- ne mažesnę kaip trejų metų darbo, susijusio su kelių transportu ar vairuotojų mokymu, patirtį arba turintis tarptautinės kelių transporto sąjungos (IRU) kvalifikaciją patvirtinančią pažymėjimą pagal šios profesinio mokymo programos turinį;
- D kategorijos transporto priemonių vairavimo teisę;
- turintis pedagoginį išsilavinimą arba Švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka išklaustyti pedagoginių ir psichologinių žinių kursų pažymėjimą.

PASTABA :

- atskiras programos temas gali mokyti atitinkamų specialybių profesijos mokytojai, turintys ne žemesnį kaip šių specialybių aukštąjį išsilavinimą, išklause Švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka pedagoginių ir psichologinių žinių kursą bei ne mažesnę kaip trejų metų šios srities darbo patirtį.

Profesijos mokytojas vykdantis praktinį mokymą turi turėti:

- ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą ir profesinę kvalifikaciją, susijusią su automobilių transportu;
- ne mažesnę kaip trejų metų darbo, susijusio su vairuotojų mokymu, patirtį;
- D, DE (jei mokys DE) kategorijų transporto priemonių vairavimo teisę ir šių kategorijų ne mažesnę kaip trejų metų vairavimo patirtį;
- Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos išduotą specialių kursų baigimo liudijimą, patvirtinančią teisę dirbti vairavimo instruktoriumi.

5. Reikalavimai metodiniams ir materialiesiems ištekliams

Mokymo įstaigoje turi būti šie metodiniai ištekliai:

- vaizdinės mokymo priemonės;
- dalijamoji medžiaga savarankiškiems darbams;
- praktinio mokymo užduotys, klausimynai ir testai, konspektai, mokomieji judėjimo maršrutai mieste ir užmiestyje.
- specialybės literatūra ir norminė dokumentacija keleivių vežimui.

Mokymo įstaigoje turi būti šie teoriniam ir praktiniam mokymui skirti materialieji ištekliai:

- kompiuterinė įranga su internetine prieiga;
- projekcinė įranga, skirta vaizdinėms mokymo priemonėms pateikti;
- skaitmeninio tachografo veikimo stendas arba kompiuterinė programa;
- kasos aparatai ir bilietų gesinimo prietaisai;
- keleivių vežimo dokumentų blankų kopijos;
- priešgaisrinės saugos, pirmosios medicininės pagalbos priemonės ir higienos įgūdžių mokymo vaizdinės priemonės;
- D kategorijos automobiliai ir/arba DE kategorijos junginiai, paruošti keleivių vežimui ir atitinkantys Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. rugsėjo 10 d. įsakymo Nr. 1V-329 „Dėl motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ 3 priedo reikalavimams. Mokomieji automobiliai transporto priemonės registracijos liudijime turi turėti kodą ST (mokomoji transporto priemonė su papildoma valdymo įranga vairavimo instruktoriui). Šiuose automobiliuose rekomenduojama naudoti GPS/GSM įrenginį, teikiantį informaciją apie nuvažiuotą atstumą ir degalų sąnaudas. Transporto priemonės turi būti paženklintos Kelių eismo taisyklių nustatyta tvarka;
- speciali praktinio mokymo aikštelė, su vieta transporto priemonių apžiūrai ir specialiu elementu, prie kurio turi būti užtikrintas saugus privažiavimas ir nuvažiavimas: keleivių įlaipinimo – išlaipinimo bei bagažo pakrovimo vietos. Šios vietos turi būti įrengiamos taip, kad autobusą būtų galima taisyklingai pastatyti šonu ir priekiu, keleivių įlaipinimui ir išlaipinimui bei bagažui pakrauti ir iškrauti.

Rekomenduojama specialybės literatūra ir pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys keleivių vežimą:

1. Baublys A. Keleivių ir krovinių vežimai kelių transportu. Vilnius: Technika, 1994.
 2. Baublys A. Tarptautiniai vežimai kelių transportu. Vilnius: Technika, 2003.
 3. Burkauskas A. Viešasis transportas. Kaunas, 2005.
 4. Giedra K., Kirka A., Slavinskas S. Automobiliai. Kaunas, 2002.
 5. Giedra K., Valatka. A. Mano automobilis. Kaunas, 2000.
 6. Gudzinevičiūtė O. A. Vairuotojams apie lietuvių kalbą. Šiaurės Lietuva, 2010.
 7. Jacikevičius A. Žmonių grupių socialinė psichologija. Vilnius, 1995.
 8. Kirka A. Automobiliai. Kaunas, 2002.
 9. Lietuvos Žemės Ūkio Universitetas. Eismo saugumo pagrindai. Kaunas-Akademija. 1997.
 10. Minelga R. Aprūpinimo logistika. Vilnius, 2006.
 11. Zasada S. Saugus greitis. Autos klubas, 2008.
 12. Žekonis J. Automobilio priežiūra. Asveja, 2006.
- Norminiai dokumentai ir jų pakeitimai:
13. Autobusų stočių veiklos nuostatai (Žin., 2009, Nr. 122-5260).
 14. Bendrosios gaisrinės saugos taisyklės. (Žin., 2010, Nr.99-5167).
 15. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/59/EB(OL L 226 10/09/2003).
 16. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas EB Nr.561/2006 (OL L 207 11/04/2006).
 17. Europos šalių susitarimas dėl kelių transporto priemonių ekipažų, važinėjančių tarptautiniais maršrutais, darbo (AETR)(Žin., 2011, Nr. 104-4869).
 18. Keleiviniame kelių transporte naudojamų bilietų ūkio taisyklės (Žin., 1997, Nr.114-2905).

19. Keleivių ir bagažo vežimo kelių transportu taisyklės (Žin., 1996, Nr. 119-2772).
20. Keleivių tarptautinių vežimo kelių transportu taisyklės (Žin., 2009, Nr. 120-5157).
21. Kelionės lapų vežti keleivius tarptautinio susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo, naudojimo ir apskaitos taisyklės (Žin., 1999, Nr. 3-82).
22. Leidimų vežti keleivius reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo ir naudojimo taisyklės (Žin., 2009, Nr. 43-1704).
23. Lietuvos Respublikos administracinių teisių pažeidimų kodeksas. (Žin., 2004, Nr.68-2368).
24. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas. (Žin., 2002, Nr.64-2569).
25. Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas. (Žin., 2003, Nr.70-3170).
26. Lietuvos Respublikos kelių transporto kodeksas. (Žin., 1996, Nr.119-2772).
27. Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas. (Žin., 1996, Nr.52-1239).
28. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymas 2011 m. vasario 3 d. Ne. 3-79 (Žin.,2011, 17-818).
29. Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatymas. (Žin., 1991, Nr.30-804).
30. Reglamentas (EB) Nr.432/2004 (OL L 071 10/03/2004).
31. Reglamentas (EB) Nr.1360/2002 (OL L 207 5/08/2002).
32. Reglamentas (EEB) Nr.3821/85, Priedas IB.
33. Susitarimas dėl tarptautinių keleivių vežimo nemaršrutiniais tolimojo susisiekimo ir miesto autobusais (ASOR) (Žin., 2003, Nr. 3-257).
34. Susitarimas dėl tarptautinio nemaršrutinio keleivių vežimo tarpmiestiniais ir miesto autobusais (INTERBUS) (OL L 2004, spec. Leidinys 7 tomas, 7 skyr.).

6. Baigiamasis mokymosi pasiekimų vertinimas (vertinimo būdai, trukmė)

Asmens įgytų kompetencijų įvertinimą organizuoja kompetencijų vertinimo akredituota institucija, vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro nustatyta ir su ūkio ministru suderinta asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarka.

Asmeniui, kurio mokymosi pasiekimai įvertinami patenkinamai, švietimo ir mokslo ministro 2012 m. vasario 6 d. įsakymo Nr. V-209 „Dėl Kvalifikacijos pažymėjimo, profesinio mokymo pažymėjimo, profesinio mokymosi pasiekimų pažymėjimo, pažymėjimo, kompetencijų įvertinimo pažymėjimo turinio, formos ir išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 19-885) nustatyta tvarka, išduodamas kvalifikacijos pažymėjimas.

Asmuo laikomas nebaigusiu šios profesinio mokymo programos, kai jo mokymosi pasiekimai įvertinami nepatenkinamai. Pakartotinas kompetencijų vertinimas gali būti organizuotas ne anksčiau kaip po vienos savaitės.